

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR :
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR :
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR :
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu** Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, fost Primar General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov și **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE :

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

Dela Bară la Ministerul de Justiție și dela Ministerul de Justiție la Bară (urmare și sfârșit) de I. Gr. Periețeanu;

JURISPRUDENȚE.

— Inalta Curte de Casație și Justiție S. Unite: *Bruno Selezki, recurs penal* (Neconstituționalitate. Stare de asediu. Infracțiuni comise de civili în timpul Stării de asediu. Deferirea judecării lor instanțelor militare de către legiuitorul ordinar. Constituționalitatea alin. 7 al art. unic din legea stării de asediu din 4 Februarie 1933 și a art. 16 din legea spionajului din 26 Iunie 1930. Hotărâri judecătorești. Nemotivarea lor ca mijloc de casare. Nu este de ordin constituțional. Dreptul de recurs la Inalta Curte de Casație contra hotărârilor instanțelor militare numai pentru incompetență nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență), cu Nota C. G.:

— Idem, idem. *Aristide Alexandrescu cu Ministerul de Justiție* (Neconstituționalitate. Excepțiuni ridicate pe cale de apărare înaintea Secțiunilor Unite. Admisibilitate dacă sunt în legătură cu chestiunea constituționalității și dacă nu prejudică fondul);

— Idem, S. III: *Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Elena T. Dumitrescu și a.* (Legea agrară. Schimb de terenuri consimțit de Ministerul Domeniilor. Revenire. Dacă aceasta constituie un act administrativ de autoritate sau un act de gestiune. Competință);

— Curtea de apel din Paris: (Dacă creditorul gagist se poate opune la urmărirea făcută de alți creditori asupra lucrului remis în gaj) cu Nota d-lui *H. Udrea*, magistrat.

nu fi dat *toate* roadele așteptate; dar vina, am arătat, o poartă, aproape exclusiv, puterea judecătorească, care nu a știut să beneficieze de privilegiile ce i-au fost hărăzite. S'a complăcut, *poate*, într'o independență aparentă, pentru ca la adăpostul ei, să se obține, pe ici pe colo, foloase personale.

Ca urmare, fraza devenită banală ar trebui înlocuită cu următoarea:

„Magistratura trebuie să se scoată singură de sub influența politicii”.

Ceeace nu mai e banal. Dinpotrivă, constituie o surprinzătoare noutate.

S'ar părea însă, așa susține cel puțin d-l Petit, că *adevărată independență* a magistraturii nu se poate asigura, decât printr'o radicală schimbare a sistemului de alegere a miniștrilor de justiție și anume: cei însărcinați de Suveran cu formarea guvernului, să nu mai încredințeze portofoliul justiției unor partizani politici care practică avocatura.

Și dacă această catastrofă ar continua să dăinuiască, în disprețul înțelepte sale recomandății, să se recurgă la un corectiv: fostul ministru avocat, să renunțe la practica avocaturii un anumit număr de ani.

Motivul, simplu, lămurit și categoric, îl vom reproduce încă odată, însă de data aceasta *textual*, cu adausul sublinierilor de rigoare, pentru ca cititorul să-l aibe mereu sub ochi și să-i guste într'una farmecul:

„Ministrul de justiție avocat, are netăgăduite legături (?) în trecut ca și în viitor cu magistratii înaintea cărora a intervenit sau va interveni (sic). Unii dintre aceștia îi sunt recunoscători, alții, dimpotrivă, au resentimente contra lui (dacă nu le are el în contra lor); iar cu toții la un loc nu se pot lepăda de gândul că ministrul de eri, avocatul de astăzi, poate deveni ministrul de mâi-

DE LA BARĂ LA MINISTERUL DE JUSTIȚIE ȘI DE LA MINISTERUL DE JUSTIȚIE LA BARĂ

III

«Veritas liberabit vos»

După această introducere, absolut necesară, să revenim la „cronica” domnului Eugen Petit.

D-sa a debutat, prin a repeta, sub forma unui strigăt de alarmă, fraza „devenită banală”:

„Magistratura trebuie scoasă de sub influența politicii”!

Din cele expuse de noi, în paragrafele precedente, rezultă însă, destul de evident, că magistratura a fost de *mult* scoasă de sub influența politicii, mai întâi, prin edictarea inamovibilității și apoi prin creierea Consiliului superior.

Se prea poate ca aceste două mari reforme să.

ne (!). La astfel de sentimente fiecare reacționează în mod deosebit, după natura lui, dar nu e mai puțin adevărat că din moment ce o asemenea reacție există, o consecință directă se va resimți în mersul neregulat al aparatului judiciar, găsindu-se astfel alterat din funcționarea lui normală (!)".

Admirabil tablou psihologic!

Niciodată magistratura n'a avut un apărător mai sever și mai bun și niciodată avocatura un mai strașnic detractor. Amarnicele sale reflexii cu privire la avocați nu ne poate însă mira, când constatăm ce părere are despre colegii săi întru distribuirea justiției.

Alta este mirarea noastră.

Consultatu-și-a colegii d-l Eugen Petit (care obișnuiește să substituie singularului pluralul) mai înainte de a da publicității memorabila cronică? În numele cui a zugrăvit, cum a zugrăvit, instituția din care face parte?

Secundo, cum a putut să-și închipuie, măcar o clipă, că insinuările jignitoare sub cari a învăluit, cu atâta grațiozitate, magistratura și baroul țării, se vor strecura nerelevante? Cum a putut presupune că toată lumea va tace chitic, intimidată, meduzată: „*ipse dixit*"; că legitima revoltă a barourilor nu-l va soma să indice cazurile concrete (nu abstracte) cari au determinat „mersul neregulat al aparatului judiciar sau „i-au alterat din funcționarea lui normală”.

Eu, cel puțin, în dubla mea calitate de vicepreședinte al Uniunii avocaților din România și de membru în consiliul Baroului Ilfov, ași dori mult să știu cine sunt aceia care au conlucrat pentru ca justiția să se abată din calea ei și pot afirma, fără să am nevoie de o imputernicire specială, că baroul românesc, ca entitate juridică, vrea să cunoască numele acelor care au pângărit faima magistraturii și avocaturii române, în împrejurările semnalate de d-sa.

În așteptarea răspunsului, care va prilejui desigur oarecari numărători, câteva auto și eterobiografii și alte plăcute surprize, rămâne să combatem, deocamdată, alegațiile d-lui Petit după metoda atacului, *in abstracto*.

Mă rog, când zici sentențios: „nu mai trimiteți avocați în fruntea administrației judiciare, pentru că apariția acestora la bară sau în camerele de consiliu, în urma părăsirii fotoliului ministerial, e de natură să compromită bunul mers al justiției, printr'o fatală încrucișare de sentimente sau resentimente, nu recunoști oare, *implicit*, nu numai existența unor intervențiuni oculte și infame din partea avocaților foști miniștrii (ceea ce desigur e rău), dar încă satisfacerea acestor intervenții sau transgresarea legii, drept recunoștință sau în scop de răsbunare (ceea ce e foarte dureros)?

Și dacă este exact că lucrurile se petrec în sânul puterii judecătorești, astfel cum le descrie d-l Eugen Petit, dacă e cert că magistratura, în loc să rămâie impasibilă la influențele oamenilor politici, se lasă stăpânită de emoții retributive, binevoitoare sau ostile, întreg blamul asupra ei cade, pentru că n'a rezistat impulsurilor sau pentru că le-a permis să-i influențeze voința.

Iar concluzia vine dela sine:

Remediul inclus în adagiul: „*sublata causa tollitur effectus*” devine insuficient, căci „*primo a vulso non deficit alter*”...

În adevăr, magistratul, care poate să-și ducă resentimentele sau recunoștința până acolo încât să facă batături, să calce legea, să comită nedreptăți, de dragul ochilor unui avocat, ministru de justiție „*in spe*” sau fost ministru al acelui departament, mai găsește și alți ochii cari să-l hipnotizeze și mai ales este expus să cadă victima celui ochiu simbolic ce se numește: „ochiul dracului”!

S'ar impune așa dar alte măsuri mai drastice, mai radicale, decât cea preconizată de domnul Petit. Dar să nu anticipăm. Să examinăm, pe rând, diversele aspecte ale problemei.

a) *Prima ipoteză. Un avocat e numit ministru al justiției și ocupă fotoliul ministerial.*

Mai întâiu, e locul să ne întrebăm dacă e rațional și util, ca un avocat, care își exercită profesiunea, să fie numit ministru al justiției. Se știe că un avocat ce ajunge la această înaltă dregătorie, oricât de mari i-ar fi meritele în arena politică, trebuie să fie distins mai ales, în cariera lui: să fi ajuns la o maturitate profesională, ce presupune solide cunoștințe juridice, o mentalitate bine formată, și o adâncă cunoaștere a instituției, oameni și lucruri, în fruntea căreia este chemat.

Nimic mai rațional, așa dar, decât ca ministrul de justiție să fie ales din sânul barourilor, căci după cum scrie, cu drept cuvânt, Bryce (32), într'un pasagiu din portretul pe care l'a făcut magistratului britanic: „Le Barreau est celui qui les a chaque jour sous les yeux, qui connaît leurs dedans et leurs dehors (pour me servir d'une expression américaine), soit avant, soit après leur élévation, et les traite avec un respect plus grand que celui que le clergé témoigne habituellement à ses évêques”.

În adevăr, cine ar putea tăgădui, în mod serios, că avocatul pledant, prin contactul lui zilnic cu magistratura, e singur în stare să-și formeze o idee precisă despre mersul instituției, despre nevoile ei și despre însușirile și meritele acelor cari o servesc.

Și cine ar putea iarăși contesta că el are, în mai largă măsură, priceperea și tragerea de inimă

pentru a remedia relele și a face tot binele de care se simte nevoie ?

Vorbesc, se înțelege, de *avocatul tip*, căci precum magistratura are magistrații ei tip și magistrații ei mijlocii, tot astfel și baroul are avocați-tip și avocați mijlocii. Vorbesc de *avocatul prob*, orientat de normele moralei profesionale, *care nu cunoaște decât bara, care nu umblă pe căi piezișe, care nu are legături cu magistrații, ci numai raporturi de serviciu sau profesionale, care nu cunoaște ungherele camerilor de consiliu*, care nu intervine *ci solicită*, care își formulează cererile cu glas tare, *nu pe șoptite* și care, dacă se bucură de prietenia magistraților, vede în aceasta o cinste, o considerație în plus ca să le asigure respectul și admirația tuturor.

Vorbesc de *avocatul care*, când intrând în vâltoarea politică, *rămâne om politic*, nu se transformă în *politician*, pentru a face politică proastă, sectară, nesănătoasă, pătimasă, oarbă; nu în interesul general, ci în propriul său interes sau al electorilor săi.

Vorbesc, în fine, de *avocatul om întreg*, care crede, împreună cu *Jules Simon*, că: „înălțând situația personală a judecătorilor, solemnitatea debaterilor judiciare, forța hotărârilor pe cari magistrații le rostesc, înalță însăși moralitatea publică” (33); de *avocatul care nu practică simonia*, care vede în pretoriile justiției niște altare, iar în magistrați niște adevărați *sacerdoți, niște apostoli*, demni de a fi stimați și respectați, pentru viața lor sobră, adesea străbătută de privațiuni, de resemnări și chiar de admirabile abnegații: „*per aspera ad astra*” !

Și asemenea exemplare, pot afirma, *cu toată tăria*, sunt destul de numeroase în toate barourile țării.

Desigur nu există pădure fără uscături, cum nu există grădină, oricât ar fi ea de frumoasă, de încărcată de flori și de îngrijită, în care să nu răsară pirul.

Aceasta însă nu ne autoriză să aruncăm oprobriul și anatema asupra unei nobile profesii, care a dat țării cei mai de seamă bărbați de Stat și cei mai străluciți miniștri de justiție.

Rămâne deci bine demonstrat, că omul politic care practică avocatura, e mai indicat, să dețină portofoliul justiției, decât acela care nu a exercitat-o nici odată sau nu o mai practică, care nu e în curent cu mersul treburilor în palatul de justiție, cu nevoile instituției, care își formează părerea despre magistrați *din spusele altora*.

Să admitem însă contrariul. Să presupunem că ministrul de justiție ar trebui ales dintre oamenii

politici profesori universitari, cari nu practică avocatura, sau dintre posesorii unei diplome de doctor sau licențiat în drept, cari au pierdut în arena politică toate cunoștințele dobândite la Universitate, cari, prin forța împrejurărilor, sunt cu totul străini de ceea ce se petrece în forul Justiției și au despre magistratură o idee vagă, pur teoretică.

Mai mult decât atât, să admitem că, printr'o aberație, ministrul de justiție ar fi ales din chiar sânul magistraturii, pentru a i se da puțința, în vederea reînstalării sale în fotoliul de judecător, să se formeze la școala politicii militante, stabilind strânse legături de solidaritate cu guvernul ce i-a încredințat portofoliul.

În toate aceste cazuri, ca și atunci când ministrul de justiție, a fost desprins dela bară, cât timp personagiul ocupă fotoliul ministerial, nu dispune el oare de multiple mijloace, fie directe, fie indirecte, pentru a influența magistratura, *dacă orea* ? Desigur.

Nimeni nu-l va putea împiedica, *de îndată ce găsește teren prielnic*, să întrebuițeze metode „*do ut des*” spre a obține dela judiciară diferite favori și concesiuni; să opereze concilierii între nepotismul politic și cel de castă, să-și transforme cabinetul într'o oficină de intervenții, menite să determine soluțiile, chiar în procesele civile sau comerciale dintre particulari, în cari statul nu are nici un amestec; să apostileze actele înregistrate la Parchete spre a pune în mișcare „*manu proprio*” acțiunea publică și așa mai departe; toată seria de nesfârșite ingerințe și presiuni, la capătul cărora abuzul de putere se îmbină cu abuzul de justiție. Vasăzică, primejdia semnalată de d-l Petit există, în ipoteza de care ne ocupăm, *indiferent de mediul profesional din care ar fi luat ministrul de justiție*. Totul depinde numai de om. Și această afirmație îmi trezește în amintire una din scăpările lui *Istrate Micescu*: „*de multe ori suntem ceea ce facem și alte ori facem ceea ce suntem*”.

Iar singura scăpare a magistraturii este *în ea însăși*: rezistența dârză și demnă.

b) *A doua ipoteză*: ministrul de justiție își părăsește fotoliul și își reia ocupațiile profesionale.

Ce poruncă, în afară de aceia eventual țâșnită din adâncurile conștiinței, poate opri pe fostul ministru de justiție, *oricine ar fi el*, să încerce, dacă se poate, să slujească interese politice contrare ideii de justiție, să obție simple hatâruri sau chiar călcări de lege, dela aceia care-i dătoresc recunoștință (așa ne spune d-l Petit că se întâmplă) ?

Cei specializați în această gingașă materie pot confirma că, cu cât o intervenție e mai serioasă și deci reclamă o argumentație largă și convingătoare, cu atât simte nevoia de a-și urmări subiectul în afară de zidurile palatelor de justiție, în o mie și unul de locuri,

33) *Jules Simon*, De la liberté, III partie, chap. II, pag. 256.

Desigur, avocatul care se întoarce dela minister la bară, are mai multe și mai lesnicioase ocazii de a interveni, dacă găsește câmp favorabil și dacă vrea să profite de ascendentul său și de tratele de recunoștință pe cari le-a tras. Diferența însă e de ordin pur numeric, ceea ce nu prezintă importanță pentru problema noastră.

Aici, gravitatea răului se apreciază nu după pluralitatea faptelor, cari l-au provocat. Chiar un fapt izolat poate să producă îngrijorare, prin intensitatea și proporțiile lui, prin desamăgirea credinței că Justiția nu trebuie să fie nici măcar bănuită.

De altminterlea :

„O judecată, în ordine morală, se raportează chiar la o simplă intenție, independent de realizarea ei. Mai mult, judecățile morale asupra actelor se referă, în realitate, nu la eveniment, ci la intenții. Asupra acestui punct toți moralistii sunt de acord.

„Când judecăm conduita unui om, într'un caz special, îi judecăm caracterul. Și când îi judecăm caracterul, îi judecăm conduita în general” (34).

Și fiindcă e vorba de intervenții, ele pot să pornească de pretutindeni, *dela alte ministere*, dela senatori și deputați, dela șefii de organizații politice (cari au adesea cuvânt hotărâtor în mișcările din magistratură) și dela imensa cohortă de mijlocitori ai corupțiunii, pe care o alcătuiește agen-tura electorală, în general.

Și, cu cât ne vom depărta de centru spre părțile periferice ale țării, cu atât vom constata că marea și adevărata primejdie pentru magistratură n'o înfățișează *limitatul și infimul număr al avocaților foști miniștri de justiție*, ci întreaga acea complexitate de fapte, împrejurări și oameni, ce alcătuiește mediul și atmosfera politică (mult mai nocivă în provincie), care dacă nu asal-tează fățiș, poate să exercite asupra Justiției o im-perceptibilă dar nu mai puțin energetică presiune, adesea aproape ocultă, ale cărei rezultate nu-s mai puțin vătămătoare pentru bunul renume al instituțiunii și pentru necăjita lume a împri-cinătorilor.

Aceasta semnifică oare că magistratura noastră se clatină ?

Nici decum : *arangelii politici și stolul lor de îngerași nu pot să influențeze decât pe magistrații „slabi de inger”*.

Să închidem însă această mică paranteză și să venim la acel punct negru, obsedant, la cauza tuturor relelor, la ministrul de justiție.

Ministrul de justiție, (cu care s'ar părea că d-l Eugen Petit are ceva de răfuit), de ori unde ar fi luat, dela bară, dela barierele politicianismului, ori depe baricadele catoniene, *cu două morale*, barometrul moravurilor judiciare va fi întotdeauna

coborât, câtă vreme magistratura nu se va pune *sub egida virtuților ei inerente*.

Și printr'o fatalitate a soartei „cel ce nu are cu-rajul să devie ciocan, trebuie să se mulțumească cu rolul de nicovală”.

Dar, ori cât ar fi de impresionant haosul pe care războiul l-a lăsat în urma lui; ori cât de mari și numeroase ar fi scăderile ce se observă în toate domeniile; ori cât de exact ar fi că instituțiile, uneori, sunt rezultatul moravurilor, *eu nu pot crede în exactitatea destăinuirilor d-lui Eugen Petit, până ce nu vor fi ilustrate cu fapte*.

De ar fi adevărat că magistrații noștri înclină să se asimileze cu oamenii vremurilor în care trăim și să se lase conduși de arivism, de pasiunile, interesele și vanitățile ce-i călăuzesc pe aceștia, *vai nouă !*

Noroc că altul e adevărul. Justiției noastre, ca și celei franceze (cu tot incidentul Stawisky), îi este pe deplin aplicabilă judicioasa caracterizare, datorită d-lui *Coumoul* :

„Justiția, de cele mai multe ori, *dă dovadă de independență*; și sunt încercări de subjugare în fața cărora instanțele ordinare, foarte rar s'au plecat: aceasta datorită acelei obișnuinți cu dreptatea, care cucerește mintea judecătorului, care îi insuflă repulsiunea, atunci când se vede asaltat, și-l înzestrează cu *inaptitudini*, ce au dejucat așteptările celor mai imperioși dregători politici. De aceea, toate despotismele s'au temut și se tem de justiția ordinară, care a fost întotdeauna ultimul azil al libertății. În incinta tribunalelor de drept comun s'au dat, pentru ea, marile bătălii și ultimele lupte; acolo, marile talente ca și marile caractere, pretutindeni aiurea condamnate la inacțiune și tăcere, au putut să se manifeste cu o largă independență” (35).

Recunoaștem, alături de *Labarthe* (36), că, psihologicește și într'o anumită măsură, magistrații au fost și sunt destinați să sufere numeroase reflexe, și că, cu tot principiul separațiunii puterilor, sunt și vor fi într'o oarecare dependență față de diversele puteri politice, de cari depinde cariera lor.

Dar aceasta nu împiedică puterea judecătorească să caute, prin toate mijloacele de cari dispune, să se apere împotriva împietărilor.

Noi știm chiar că *se apără, și cu succes*.

Magistrații noștri, în mare majoritate, spre onoarea lor, sunt surzi la șoapte, nu vor să știe cine pledează; doar calitatea pledoariilor îi impresionează. Unii, *mutatis mutandis*, au dat chiar dovezi de curaj excepțional, asemănător aceluia pe care l-a manifestat celebrul președinte *Bel-lièvre* (citată de *Montesquieu* în *Esprit des Lois*,

35) *Coumoul*, op. cit., pag. 277.

36) *Labarthe*, op. cit.

Cartea VI, cap. V), care, sub domnia lui Ludovic al XIII, în procesul ducelui de Lavalette, a înfruntat chiar pe Suveran.

Mai ştim că mulţi dintre ei pot fi comparaţi cu nişte *stânci de granit*, de cari s'au spart, se sparg şi se vor sparge pururi toate valurile influenţei politice.

Şi acest zăgaz este *îndestulător*, pentru salvagardarea instituţiei şi reprobarea defăimării ei.

Câţi foşti miniştri de justiţie avocaţi n'au constatat, *cu satisfacţie şi mândrie*, că magistraţii promovai de ei, în ajun, au rămas neturburaţi de prezenţa lor la bară, fie punând concluzii, ca procurori, în contra intereselor acelora pe cari ei îi apărau, fie pronunţând hotărâri potrivnice acelor interese?

Eu afirm că aşa s'a întâmplat, şi doresc ca pildele semnalate să devie regulă fără excepţii.

Dar remarcabila activitate, senină şi rece, severă şi demnă, a instanţelor de contencios administrativ, unde arbitrariul administrativ îşi găseşte mai totdeauna cuvenita sancţiune, nu e simptomatică, nu spune nimic?

O atare atitudine morală, o atare linie de conduită, *cu sfinţenie păstrată*, chiar de tribunale, când s'au găsit în faţa înscenărilor puse la cale de executiv şi când au fost chemate să repare erorile de instrucţie, poate fi trecută cu vederea?

Cu toţi ne dăm seama de însemnătatea acestei practici *sănătoase*, ce îndreptăţeşte nădejdea şi chiar prevederea că, până în cele din urmă, puterea judecătorească va isbuti să *facă educaţia executivului* şi să înfrângă toate neajunsurile ce-i stau, uneori, în cale.

Magistratura, în general, s'a convins, prin abundenţa exemplelor, că judecătorul merituos, *care se opune dârz şi temeinic ingerinţelor executivului*, dând astfel dovadă că e înzestrat *cu preţioase calităţi*, după trecerea furtunei şi după mici vicisitudini, se impune atenţiunii şi sfârşeşte *prin a-şi cuceri înaintarea*.

Căci, să nu se uite, că oamenii politici, cu excepţia cazurilor patologice, pot fi contrariaţi, şi chiar indispuşi de înfrângerile pe cari le încearcă în domeniul judiciar, şi pot refuza, o clipă, sentimentul de admiraţie şi respect *pe care-l provoacă întotdeauna atitudinea demnă şi corectă a magistraţilor*; dar acest sentiment, mai curând sau mai târziu, ese la iveală şi se exteriorizează prin acte conforme.

*
* * *

Din examenul amănunţit, pe care l-am făcut mai sus, reese cu prisosinţă că :

Valoarea unui sistem de organizare politico-socială (ca şi valoarea unei instituţiuni) cată să fie apreciată în raport cu principiile şi nevoile care au prezidat la adoptarea lui; iar nu în legă-

tură cu deformările şi abuzurile pe cari o practică vătămătoare şi greşită le-a putut prilejui.

Cugetătorul german *Oswald Spengler*, ocupându-se de efectele revoluţiei mondiale asupra bisericii, spune :

„Toţi preoţii sunt oameni, şi prin acest fapt soarta bisericii devine funcţiune a materialului omenesc, din care grabnic s'a compus. Chiar selecţiunea cea mai severă, — şi în general ea este excelentă, — nu poate să împiedice acest fapt, ca în epocile de decadenţă ale societăţii şi de distrugere revoluţionară a tuturor vechilor forme, instinctele joase şi gândurile urite, să devie frecvente şi chiar dominante. Există, în toate epocile asemănătoare, o drojdie de preoţi care târăşte demnitatea şi credinţa bisericii în mocirla intereselor de partid, care se aliază cu forţele de distrugere şi, prin frazele-i sentimentale asupra dragostii pentru aproape şi ajutorării celor săraci, asistă pe cei vili şi demni de dispreţ în opera lor de distrugere a ordinii sociale, această ordine de care biserica însăşi este inseparabil legată, ca de destinul ei. O religie este aceia ce sunt sufletele credincioşilor. O biserică preţuieşte atât cât valorează preoţii care o alcătuiesc” (37).

Justele reflexii ale lui Spengler pot fi extinse, prin analogie atenuată, asupra tuturor profesiunilor cu înaltă menire socială, ce tind să degenereze, să se abată dela ţel.

O stare rea de lucruri nu poate fi îndreptată, cu succes, prin simpla reformare a instituţiilor sau abandonarea unor anumite sisteme de organizare politico-socială, ci prin *moralizarea materialului omenesc, prin întărirea caracterelor*.

Problema e mai mult de ordin *subiectiv* decât obiectiv.

Prin urmare, magistratura nu poate fi pusă la adăpost de ispite şi de influenţe, printr'o *măsură anodină*, ca aceia preconizată de d-l Eugen Petit. Chiar dacă ministrul de justiţie n'ar mai fi ales din sânul barourilor, şi chiar dacă, desemnat fiind din acest mediu profesional, ar renunţa la exercitiul profesiei pentru un interval de timp determinat, încă primejdia invocată în sprijinul acestui nou sistem, nu ar fi înlăturată.

Pericolul, în adevăr, nu constă în eventualele ispite sau influenţe, emanate dela avocatul fost ministru de justiţie, ci în *slăbiciunea* acelora cari cedează acestor influenţe şi ispite, şi o asemenea slăbiciune, *dacă există*, este iremediabilă, — şi deci susceptibilă de a fi speculată de alţi factori de corupţiune, infinit de variaţi.

Din potrivă, dacă slăbiciune *nu există*, ministrul ca şi fostul ministru de justiţie avocat n'are pe

37) *Oswald Spengler*, *Années décisives*. Trad. Hadekel, pag. 178.

cine ispiti sau influența, deoarece: „*cugetul curat nu se dă, nici nu se ia*”.

Trebuie să fim adânc pătrunși de ideea că magistratura nu poate fi pusă sub clopot de cleștar. Și chiar dacă am întreprinde, cu *Jules Verne*, realizarea unei atari minunății, repede am ajunge la convingerea că rezonanțele și claritatea cleștarului sunt de natură să ne zădărnicească opera. Numai dacă cei de sub clopot ar rămâne *surzi și muți* la tentațiile venite din afară, rezultatul dorit ar putea fi atins. Or, în *asemenea condiții*, salutare, se poate foarte bine trăi, în deplină libertate, sub uriașul clopot de azur al cerului.

Măsura preconizată de d-l Eugen Petit apare astfel inutilă. Și mai are un cusur: *nu e nici măcar morală*.

În adevăr, dacă legile noastre pozitive ar înscrie principiul ca ministrul de justiție să fie ales numai dintre oamenii politici cari nu practică avocatura, sau dacă numai s'ar interzice avocatului fost ministru de justiție, dreptul de a-și exercita profesiunea, un anumit număr de ani, prin ambele aceste dispozițiuni s'ar recunoaște implicit: a) că miniștrii de justiție, luați din acest mediu profesional, pot, direct sau indirect, să influențeze în rău mersul justiției, b) că magistratura nu posedă virtuțile inerente, menite să o ferească de influențe și de ispite și în plus că egidele ce i s'au dat sunt nefolositoare. Ceva mai imoral decât această recunoaștere se poate concepe?

În domeniul dreptului pozitiv dacă înfrângi legea, nu poți arunca vina asupra societății, nici cere să fie suprimate ispitele ce ți-au stat în cale, de pildă, tentacularele vitrine, locuințele somptuoase și luxul desfășurat în marele centre.

Tot astfel, în domeniul moralei profesionale, nu poți face răspunzătoare societatea de abaterile pe cari le-ai comis, nici pretinde să fie înlăturate tentațiile, la a căror chemare n'ai putut rezista.

În al doilea rând, prin adoptarea sistemului pe care îl combatem, s'ar crea un *impediment pentru utilizarea competențelor*.

Avocatul sărac, dar eminent, care trăiește numai din meseria lui și n'a transformat politica într-o profesiune lucrativă, s'ar vedea pus în imposibilitate să accepte tocmai portofoliul ministerial pe care l'ar putea deține cu mai mult prestigiu și folos pentru țară; aceasta datorită perspectivelor ce-l așteaptă. Și astfel s'ar rezerva doar *plutocrației* (adesea trîndavă și impotentă) posibilitatea de a se instala în fotoliul minsterului de justiție. O altă imoralitate.

Când d-l Eugen Petit a scris în cronica sa că: „dacă se întâmplă ca un avocat pledant să ia conducerea ministerului de justiție, o *elementară datorie de conștiință* îi impune să nu se prezinte la bară un anumit număr de ani, după ce a părăsit ministerul”... s'a gândit, poate, cel puțin așa ne

place să credem, la cei cu *conștiința încărcată*. Și din acest punct de vedere îl aprobăm (deși problema rămâne aceeași). Altmintrelea, ar fi expus să audă de la cei ce au *conștiința curată și ușoară*, următoarea ripostă: o *elementară datorie de conștiință* obligă pe magistratul, care nu posedă virtuțile inerente marelui misiuni, să părăsească fotoliul de judecător, sau, cel puțin, să se abțină de a participa la judecățile în cari ar simți că stăpânirea de sine îl poate trăda.

Din toată cronica d-lui Eugen Petit, nu putem reține, așa dar, ca temeinic și bun, de cât următorul sfat *înțelept*, pe care ne permitem să-l generalizăm: „*toată lumea, fără excepție, să se abțină de la orice intervenție ocultă pe lângă magistrați*”. Iar acest sfat câtă să fie astfel complectat: „*toți magistrații, la rândul lor, să se abțină de a pleca urechea la intervenții oculte și mai ales de a le satisface*”.

Iată cum oamenii bine intenționați pot să cadă de acord, fără a jicni pe nimeni.

Mai am puțin și voi încheia.

D-l Eugen Petit este, *netăgăduit, un entuziast și un inimos*. Dar în entuziasmul său, în dorința lăudabilă de a cenzura moravurile, a depășit măsura, a alunecat pe o pantă periculoasă.

D-sa, în treacăt, după cum singur recunoaște, dar destul de energic, a tras o săpuneală „*politicianilor nevoiași cari constituiesc azi una dintre cele mai grozave amenințări pentru tezaurul public*”.

Nici prin gând nu-mi trece să mă fac apărătorul politicianilor. Am arătat ce înțeleg prin politicieni și ce părere am despre dâșii, fie că sunt nevoiași, fie că sunt *chiaburi*.

Împărtășesc în totul părerea d-lui Eugen Petit.

Socotesc însă că nu se cade ca un magistrat, să critice activitățile politice, *ori cât ar fi ele de detestabile*, chiar atunci când a ajuns pe ultimile trepte ale ierarhiei, și poate tocmai din cauza *seninătății ce trebuie să domnească în acele înalte sfere*.

Unui magistrat în funcțiune nu-i este permis să vorbească și să scrie orice.

El poate critica, cu măsură și tact, în cazurile supuse judecății sale, anumite moravuri și apucături, *chiar certe activități politice*, dar nu se poate transforma în ziarist, cenzor de moravuri politice, nici angaja polemici.

Puterile statului nu se pot război între ele pe această cale, de largă publicitate, fără să risce de a se surpa reciproc, de a-și diminua autoritatea și de a provoca deci anarhia generală.

După *Platon* (Despre Legi, Cartea XII):

„*Justiția e legătura comună între toate partidele de guvernământ*”.

În consecință, o prudență elementară trebuie să-i interzică *eșirile din citadelă*, spre taberile po-

liticei, fie pentru a întinde mâini admirative, fie pentru a face semne de desaprobară sau dojenitoare.

Nesocotind această normă de conduită, s'ar putea expune la următoarea replică, ce nu este exclus să pornească, într-o bună zi, din frământatele și compactele rânduri ale politicei militante:

„Critica impetuoasă a tot ce există, oameni și lucruri, ne impune să aplicăm această critică și nouă înșine”.

Mai folositor este ca, în loc să ne pierdem vremea în critici sterpe și inutile, să ne străduim cu toții, — „virtute et exemplo!”, — de a moraliza, de a educa cele două mari profesii, ce conlucrează, în mod și grad diferit, la opera fundamentală a distribuirii dreptății.

Uniunea avocaților din România, elaborează în momentul de față *Codul onorarii profesionale*. Învățămintele ce se desprind din cadrul acestui studiu, vor fi transformate, prin mijlocirea acelui cod, în normativ, a cărui nerespectare va atrage după sine severe sancțiuni disciplinare.

D-l Eugen Petit, care în primul număr din acest an, al Pandectelor Săptămânale, tratează o altă problemă de ordin moral, referitoare la magistratură, ar putea să îmbogățească literatura juridică, oferindu-i un prețios dar de anul nou: un *comentariu detaliat și amplificat al severelor mercuriale datorite celebrului d'Aguesseau, ce zac uitate sub colbul premii*.

Vom saluta reeditarea și vulgarizarea acestei opere cu toată căldura și vom exprima d-lui Eugen Petit, împreună cu admirația noastră, cele mai sincere mulțumiri.

I. GR. PERIETEANU

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U.

Audiența dela 24 Mai 1934

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, prim-președinte

Bruno Seletzky, recurs penal

Deciziunea nr. 17

Constituționalitate. Stare de asediu. Măsură de siguranță publică. Durata ei. Regim de excepție. Drept conferit de constituție legiuitorului ordinar de a-l institui. Acelaș drept de a deferi instanțelor militare judecarea unor infracțiuni comise de civili în timpul stării de asediu și de a edicta modalitatea după care urmează a fi judecate asemenea infracțiuni. Art. 12, 40, 101, 107 și 128 din Constituție, alin. 7 al art. unic din legea stării de asediu din 4 Februarie 1933 și art. 1, 8 și 16 din legea spionajului din 26 Iunie 1930.

Hotărâri judecătorești. Nemotivarea lor ca mijloc de casare. Nu este de ordin constituțional. Chestiune lăsată pe seama legiuitorului ordinar. Deschiderea dreptului de recurs la Inalta Curte de Casație contra hotărârilor instanțelor militare, numai pentru incompetență, nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență. Nerăpirea prin aceasta a dreptului de recurs care e de ordin constituțional. Art. 97 din Cons-

tituția belgiană, art. 13 din Constituția română de la 1866, art. 11, 103 și 106 din Constituția din 1923, art. 26 din legea Curții de Casație și art. 68—70 și 75 din Codul justiției militare.

1. — Potrivit art. 128 alin. 2 din Constituție, legiuitorul ordinar poate, în caz de pericol de Stat, să institue starea de asediu, generală sau parțială, care este o măsură de siguranță publică având de efect instituirea unui regim de excepție.

În virtutea acestui drept, legiuitorul ordinar, poate în anumite condițiuni, să defere instanțelor militare judecarea unor infracțiuni comise de civili, în timpul stării de asediu, dacă prin gravitatea lor, ele pot pune în pericol siguranța țării și a ordinei publice, aceasta indiferent de calitatea infractorilor și de împrejurarea că sub regimul dreptului comun ei n'ar putea fi judecați decât de instanțele ordinare.

În virtutea aceluiași drept, legiuitorul ordinar poate fără a contraveni normelor constituționale, să edicteze modalitatea după care urmează a fi judecate asemenea infracțiuni, nu numai în cazul când judecarea lor ar începe și s'ar sfârși în timpul legii stării de asediu, dar și când, începând sub imperiul ei, nu s'ar fi sfârșit până la ridicarea ei, precum și când asemenea infracțiuni fiind instruite și trimise acelor instanțe spre judecare în timpul legii stării de asediu, judecarea lor n'ar fi avut loc până la ridicarea stării de asediu.

În asemenea condițiuni, dispozițiunile alin. 7 al art. unic din legea de la 4 Februarie 1933 pentru autorizarea stării de asediu și acelea ale art. 16 din legea spionajului din 26 Iunie 1930, sunt constituționale.

2. — Nemotivarea hotărârilor judecătorești ca mijloc de casare nefiind o chestiune de ordin constituțional, ci lăsată pe seama legiuitorului ordinar, deschiderea dreptului de recurs la Inalta Curte de Casație, potrivit art. 75 din Codul justiției militare și art. 26 din legea Curții de Casație, contra hotărârilor instanțelor militare numai pentru incompetență, nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență, nu răpește condamnatului dreptul de recurs, care este de ordin constituțional, deoarece prin art. 103 din Constituție declarându-se că dreptul de recurs în casare este de ordin constituțional, prin aceasta nu se recunoaște numai Curții de Casație, competența de a judeca toate recursurile de orice natură căci Constituția vorbește de dreptul de recurs „în casare”, iar nu „în casație”, caz în care evident că numai Curtea de Casație ar fi competentă a judeca orice fel de recursuri.

Curtea.

Având în vedere actele dela dosar, din care rezultă că, prin sentința nr. 570 din 16 August 1933 a Consiliului de Război al Corpului II Armată, Bruno Seletzky, directorul reprezentanței din București a uzinelor Skoda, a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională pentru rupere de sigilii și procurarea de documente secrete cu caracter militar, fapte prevăzute și pedepsite de art. 201, cod penal, combinat cu legea stării de asediu din 4 Februarie 1933 și de art. 8 din legea contra spionajului și trădării în timp de pace din 26 Iunie 1930, combinat cu art. 16 din aceeași lege și cu art. 40, cod. penal;

În contra acestei sentințe, Bruno Seletzky a făcut recurs la Curtea Superioară de Justiție Militară, invocând ca motive de casare:

1) Că, Consiliul de Război ar fi fost incompetent de a-l judeca, întrucât deși una din infracțiuni — ru-

perea de sigilii s'a petrecut sub stare de asediu, totuși cea de a doua — procurarea de acte secrete militare, prevăzută de art. 8 din legea din 1930, petrecându-se anterior stării de asediu, potrivit art. 57, c. j. m., ele deveneau de competența instanțelor de drept comun:

2) Că, independent de data săvârșirii infracțiunii, instanțele militare n'ar fi fost competente de a-l judeca, deoarece procesul a început abia în ziua de 4 August 1933, când starea de asediu încetase;

3) În fine motivarea respingerei incidentului de incompetență ridicat în fața Consiliului de Război ar fi insuficientă, întrucât prin acea motivare nu s'ar arăta din ce acte se trage concluzia că infracțiunea prevăzută de legea spionajului s'ar fi săvârșit sub starea de asediu;

Curtea Superioară de Justiție Militară prin decizia nr. 128 din 1933, a respins recursul.

În contra acestei deciziuni, Seletzky a făcut recurs la Înalta Curte de Casație, în conformitate cu art. 75 din c. j. m., combinat cu art. 26 din legea organică a Înaltei Curți; și, în susținerea recursului a invocat pe lângă două motive de incompetență, alte două de neconstituționalitate și anume :

1) Neconstituționalitatea alin. 7 al articolului unic din legea pentru autorizarea stării de asediu din 4 Februarie 1933, și a art. 16 din legea spionajului din 1930, ca contravenind art. 9, combinat cu art. 12 și 33, combinat cu art. 40 și 88, combinat cu art. 91, 101 și 107, precum și art. 38, combinat cu art. 128 din Constituție;

2) Neconstituționalitatea art. 70, 75 și 106 din c. j. m., și art. 26 din legea organică a Înaltei Curți de Casație, întrucât ar contraveni art. 12 combinat cu art. 9 și 33, combinat cu 40, 101, 107 și 128 din Constituție.

Înalta Curte Secțiunea II-a, prin decizia nr. 780 *) din 1934, a respins motivele de casare referitoare la incompetență și a trimis în judecata Secțiunilor Unite, motivele de neconstituționalitate.

Considerând că este exact că, potrivit art. 12 din Constituția din 1923, nimeni nu poate fi sustras contra voinței sale de la judecătoria ce-i dă legea; de asemenea este exact că potrivit art. 9 din aceeași Constituție, toți străinii aflați pe pământul României se bucură de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor în genere;

Că, însă prin art. 128, alin. 2 din Constituție, se prevede că, în caz de pericol de Stat, se poate prin legi, institui starea de asediu generală sau parțială;

Considerând că, starea de asediu este o măsură de siguranță publică luată de legiuitor, care are drept efect instituirea unui regim de excepție;

Că astfel fiind prin art. 128, alin. 2 menționat, legiuitorul constituant a conferit celui ordinar dreptul de a edicta în caz de pericol dispozițiuni de excepție pentru apărarea țării și a ordinii publice;

Că, în virtutea acestui drept, el poate în anumite condițiuni, să defere instanțelor militare judecarea unor infracțiuni comise de civili în timpul legii stării de asediu, dacă prin gravitatea lor ele pot pune în pericol siguranța țării și a ordinii publice, aceasta indiferent de calitatea infractorilor și de împrejurarea că sub imperiul dreptului comun ei n'ar putea fi judecați decât de instanțele ordinare;

Că, în virtutea aceluiași drept, legiuitorul ordinar poate fără a contraveni normelor constituționale, să edicteze modalitatea după care urmează a fi judecate

asemenea infracțiuni, nu numai în cazul când judecarea lor ar începe și s'ar sfârși în timpul legii stării de asediu, dar și când, începând sub imperiul ei, nu s'ar fi sfârșit până la ridicarea ei, precum și când asemenea infracțiuni fiind instruite și trimise acelor instanțe spre judecare în timpul legii stării de asediu, judecarea lor n'ar fi avut loc până la ridicarea stării de asediu;

Că, deci dispozițiunile alin. 7 al articolului unic din legea din 4 Februarie 1933, pentru autorizarea stării de asediu, prin care s'a dispus că procesele prevăzute în acea lege începute înaintea tribunalelor militare în cursul stării de asediu, rămân de competența acestor tribunale până la pronunțarea hotărârii definitive, nu sunt neconstituționale;

Că, de asemenea, și pentru aceleași motive, legiuitorul ordinar n'a contravenit Constituției, când a dispus prin art. 16 din legea spionajului în timp de pace din 26 Iunie 1930, că competența pentru urmărirea și judecarea infracțiunilor referitoare la procurare de planuri, scripte sau documente militare prevăzute la art. 1 și 8 din acea lege, revine instanțelor militare în cazul când ele au fost săvârșite într-o zonă aflată sub stare de asediu, indiferent de calitatea infractorilor;

Considerând în ce privește susținerea că, prin legea stării de asediu din 1933, lăsându-se durată efectelor ei la discreția puterii executive, s'ar fi contravenit principiului separațiunii puterilor în Stat și dispozițiunilor art. 101 și 107 din Constituție, după care puterea judecătorească se exercită ca putere separată, — că legiuitorul constituant autorizând în caz de pericol introducerea legii stării de asediu, a lăsat la facultatea legiuitorului ordinar fixarea duratei și a condițiunilor de aplicațiune a acelei legi;

Că, legiuitorul ordinar, dispunând prin acea lege că guvernul este autorizat a decreta în orice moment pe termen de cel mult 6 luni, starea de asediu generală sau parțială și că acea stare va putea fi ridicată de guvern oricând înainte de expirarea termenului fixat prin decretul de promulgare, n'a făcut decât să uzeze de facultatea ce i-a fost acordată de legiuitorul constituant, facultate în virtutea căreia legiuitorul ordinar a putut, fără a fi contravenit principiului separațiunii puterilor în Stat, să delege guvernului dreptul ca, înăuntrul termenului fixat pentru aplicațiunea acelei legi, să facă să înceteze efectele ei.

Că, deci motivul I de neconstituționalitate este neîntemeiat;

Considerând că, nici prin Constituția nouă și nici prin Constituția dela 1866 nu s'a edictat vre-o dispozițiune, prin care să se prevadă, precum s'a prevăzut prin art. 97 din Constituția belgiană, obligațiunea pentru instanțele judecătorești de a-și motiva hotărârile lor;

Că, din faptul că prin Constituția dela 1866, care s'a inspirat din cea belgiană, nu s'a mai reprodus dispozițiunile din această constituție relative la motivarea hotărârilor judecătorești și din faptul că prin Constituția dela 1923 nu s'a edictat nici o dispozițiune în această privință, rezultă că atât constituantul dela 1923, cât și cel dela 1866 au lăsat pe seama legiuitorului ordinar chestiunea relativă la motivarea de către instanțele judecătorești a hotărârilor lor;

Că, aceasta rezultă și din faptul că, dacă constituantul ar fi înțeles altfel, ar fi edictat o dispozițiune expresă în această privință, astfel cum a făcut cu privire la mandatele de arestare în privința cărora a

*) Publicată în *Curierul Judiciar* nr. 18 din 13 Mai 1934.

prevăzut prin art. 13 din vechea Constituție și art. 11 din noua Constituție, că mandatele de arestare trebuiesc motivate;

Că, deci, susținerea recurentului că dispozițiunile art. 75 din codul justiției militare și art. 26 din legea Inaltei Curți ar fi neconstituționale, întrucât ele nu deschid dreptul de recurs în Casație în contra hotărîrilor instanțelor militare, decât pentru incompetență, nu și pentru nemotivare, e neîntemeiată;

Că de altfel, discuțiunea motivului de neconstituționalitate e și fără interes în această privință, deoarece din cuprinsul deciziei nr. 189 din 1934, a Inaltei Curți secția II-a, prin care s'a respins recursul introdus de Bruno Seletzky, cum și din cuprinsul deciziei Curții Superioare de Justiție Militară, prin care s'a respins recursul aceluiași, în contra hotărîrii Consiliului de Război, rezultă — în ce privește susținerea lui referitoare la pretinsa nemotivare a hotărîrii prin care Consiliul de Război a respins incidentul de incompetență, nemotivare care ar consta în faptul că acel Consiliu n'ar fi arătat din ce acte a tras concluzia că infracțiunea prevăzută de legea spionajului pusă în sarcina recurentului s'ar fi săvârșit sub starea de asediu, — că atât Inalta Curte secția II-a, cât și Curtea Superioară de Justiție Militară, au stabilit că Consiliul de Război, examinând incidentul de incompetență în raport cu faptele cuprinse în actele de instrucție și actul de dare în judecată a constatat printr-o motivare suficientă și neatacată pentru denaturare înaintea Curții Superioare de Justiție Militară, că faptul prevăzut de legea spionajului pus în sarcina recurentului a fost săvârșit în timpul stării de asediu, constatare care justifică competența instanțelor militare de a judeca litigiul;

Că, deci fiind stabilit cu autoritate de lucru judecat de Inalta Curte secția II-a, că Consiliul de Război și-a motivat suficient hotărîrea dată asupra incidentului de incompetență, rezultă că susținerile din motivul de neconstituționalitate relative la nemotivare au a fi înlăturate și ca fără interes;

Considerând, în ce privește susținerea că, prin art. 75 din c. j. m., și art. 26 din legea organică a Inaltei Curți, deschizându-se dreptul de recurs la Inalta Curte, numai pentru incompetență nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență, prin aceasta s'ar fi răpit dreptul de recurs care este de ordin constituțional, că, dacă prin art. 103 din noua Constituție se declară că dreptul de recurs în casare este de ordin constituțional, prin aceasta nu se recunoaște numai Curții de Casație competența de a judeca toate recursurile de orice natură, căci Constituția vorbește de dreptul de recurs „în casare”, iar nu „în casație”, în care evident că numai Curtea de Casație ar fi competentă a judeca orice fel de recursuri;

Că, astfel fiind, legiuitorul ordinar poate, fără să aducă vreo atingere principiului constituțional al recunoașterii dreptului de recurs în casare, ca, pentru anumite cauze pentru care a instituit alte instanțe de cât C. de Casație pentru exercitarea acestui drept, să limiteze calea recursului în casație, în cazul când, pentru asemenea cauze, a admis în mod excepțional, și calea recursului în Casație;

Considerând că, potrivit art. 106 din Constituție, Justiția Militară se organizează prin osebă lege;

Că, legiuitorul ordinar organizând justiția militară prin codul de justiție militară, a instituit, prin art. 68—70 din acest cod, o instanță militară — Consiliul

de Revizie — cu atribuțiuni de instanță de recurs în contra hotărîrilor Consiliilor de Război; iar prin art. 75 a prevăzut, precum s'a prevăzut și prin art. 26, din legea Inaltei Curți, și o cale de recurs excepțională la Inalta Curte, numai pentru incompetență, această cale fiind deschisă celor prevăzuți la art. 75 și art. 26 menționate, peste dreptul de recurs recunoscut lor prin art. 70 din codul justiției militare în fața instanței militare de recurs;

Că, astfel fiind legiuitorul ordinar n'a adus nici o atingere vre-unui principiu constituțional, când în afară de dreptul de recurs recunoscut prin art. 70 din c. j. m., a deschis prin art. 75 din acelaș cod, și prin art. 25 din legea Inaltei Curți și dreptul de recurs în Casație, contra deciziunilor Curții Superioare de Justiție Militară, numai pentru incompetență, nu și pentru nemotivare în chestiunile de incompetență;

Că deci, și motivul II de neconstituționalitate fiind neîntemeiat, urmează a se respinge recursul.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge motivele de neconstituționalitate și, prin consecință, și recursul.

NOTA. — Deciziunea mai sus reproducă este, fără îndoială, de mare importanță. Două chestiuni s'au su pus hotărârei instanței supreme:

1. — Neconstituționalitatea alin. 7 al art. unic din legea pentru autorizarea stării de asediu din 4 Februrie 1933 și a art. 16 din legea spionajului din 26 Iunie 1930, prin aceea că au dat în competența tribunalelor militare judecarea unui civil care n'avea nimic comun cu armata, căci nu era nici militar, nici asimilat de vreo lege cu militarii.

Sub imperiul Constituțiunei dela 1866 era controversată nu numai această chestiune a competenței instanțelor militare de a judeca pe civili, ci era controversată însăși chestiunea constituționalității legii stării de asediu din 10 Decembrie 1864, în cuprinsul căreia a fost proclamată starea de asediu prin toate legile promulgate în timpul aplicării acelei Constituțiuni (A se vedea: C. C. Ștefănescu: Probleme Juridice și Discursuri, pag. 103, Buc. 1906, sau în Dreptul nr. 3. 1878; C. G. Dissescu: Drept Constituțional, ed. III. nr. 433 și 434; I. Gr. Periejeanu, Curierul Judiciar nr. 51 din 1913; Iuliu Dragomirescu, Dreptul nr. 53 din 1914; Quidam (un înalt magistrat) în Revista Generală de Drept, anul II, nr. 3—4 din Martie-Aprilie 1919; M. Pașcanu în acelaș număr al acelei reviste; Cas. II, decizia 1308 din 1919, în Curierul Judiciar nr. 30 — 31 din 1920, cu nota I. Ionescu-Dolj; cfr. Cas. II, 3105 din 1924, în Jurisprudența Generală nr. 8 din 1925, speța 448, pag. 229; C. A. Oradea-Mare nr. 6702. 12. 1925 din 12 Martie 1925, în Jurisprudența Generală nr. 14 din 1925, sp. 805, p. 420).

Constituțiunea în vigoare, dela 29 Martie 1923, a curmat controversa cu privire la instituirea stării de asediu căci a prevăzut formal, prin art. 128 alin. 2. dreptul legiuitorului ordinar de a o proclama în caz de pericol de Stat.

Pentru respingerea motivului recurentului, suprema instanță se întemeiază pe textul acestui articol din Constituțiune argumentând, după cum se vede din deciziune, că starea de asediu fiind o măsură de siguranță publică luată de legiuitor, măsură ce are de efect instituirea unui regim de excepție, prin aceasta legiuitorul constituant a conferit celui ordinar dreptul de a edicta, în caz de pericol, dispozițiuni de excepție pentru apărarea țării și a ordinei publice, iar

în virtutea acestui drept, legiuitorul ordinar poate să defere instanțelor militare judecarea unor infracțiuni comise de civili în timpul stării de asediu și aceasta indiferent de calitatea infractorilor și de împrejurarea că sub imperiul dreptului comun ei n'ar putea fi judecați decât de instanțele ordinare.

Credem a fi utili cititorilor reproducând aici din Revista Generală de Drept, articolul semnat Quidam, semnalat și mai sus (spre a nu rămâne necunoscut sau greu de găsit într-o publicațiune care, deși interesantă, a dispărut de mult), deoarece nu cunoaștem până azi o argumentație mai temeinică pentru rațiunea de a fi a jurisdicțiunii militare, a pretensei deosebiri dintre juriul civil și cel militar și în deosebi asupra chestiunii de a se ști cine este justițiabil de tribunalele militare, căci asupra acestui punct Constituțiunea în vigoare nu se deosebește de cea dela 1866 :

LEGEA DIN 14 AUGUST 1916 PENTRU AUTORIZAREA DECLARĂRII STĂRII DE ASEDIU, ESTE SAU NU CONSTITUȚIONALĂ?

Prin art. 1 al legii stării de asediu, legiuitorul declară, în stare de asediu, cu începere dela 14 August 1916, 34 de județe ale României, iar prin art. 2 al acestei legi, adaogă, că toate puterile, de cari era învestită autoritatea civilă, pentru menținerea ordinii și poliției, trec în total în mâinile autorității militare.

Prin acest al 2-lea articol legiuitorul declară încă că perfecții de județe și personalul polițienesc și de siguranță din întreaga țară sunt militarizați și puși sub ordinele directe ale Ministerului de război sau ale Comandamentului ce dânsul va indica.

Mai departe prin art. 3, legea deferă tribunalelor militare toate crimele și delicturile în contra siguranței Statului, în contra Constituțiunii (art. 93—111 c. p.) și în contra ordinii publice (art. 167—224 c. p.) oricare ar fi calitatea autorilor principali și a complicilor.

Iată, în substanță, întreaga economie a acestei legi menită să garanteze siguranța operațiunilor militare, existența și independența țării, în contra dușmanilor, în contra cărora ne pusesem în stare de război.

Nimeni nu a contestat legitimitatea, necesitatea și utilitatea acestei legi, care de altfel, este o copie exactă a legilor votate și aplicate, în circumstanțe analoage, de toate țările mari și mici. Ea este o măsură de prevedere, de prudență și de prezențare socială, în fața pericolelor multiple, din năuntru și din afară la care o țară beligerantă este expusă, în momentele cele mai îngrozitoare ale vieții sale de Stat.

Cu toate acestea cei dați în judecata tribunalelor militare, în virtutea art. 3 din legea stării de asediu pentru infracțiuni prevăzute de codul penal militar de teamă a nu fi pedepsiți pentru infracțiunile de cari s'ar fi făcut culpabili — nu s'au mărginit a se apăra de acuzațiunea ce li se aduce, dovedind netemeinicia acuzațiunii și nevinovăția lor, — ci au negat instanțelor militare însăși competența lor.

Ei au susținut că legea, în virtutea căreia faptele lor au fost supuse jurisdicțiunii militare, este neconstituțională; că o lege ce violează un principiu constituțional, trebuie să fie înlăturată de însuși judecătorul investit cu judecarea cauzei lor; că numai tribunalele civile ordinare ar avea căderea de a judeca faptele imputate lor.

În sprijinul excepțiunii de incompetență ce au ridicat, prezenții au invocat art. 24, 26, 105 și 127 din Constituțiune.

Tribunalele militare au respins, în mod constant, acest mijloc de apărare, fie pentru motivul că legea, în sine, ar fi constituțională, fie pentru cuvântul că ele nu ar fi în drept, în calitatea lor de tribunale militare, de a pipăi consti-

tuționalitatea legilor lor organice, cărora ar datori respect și supunere.

Aceste soluțiuni au îndârjit pe mare parte din publicisții și juriștii noștri. Și unii și alții, prevalându-se de textele din constituțiune mai sus indicate, nu au ezitat, un singur moment, de a striga că constituțiunea a fost sugrumată, că libertățile publice, înscrise într'însa, au fost călcate, că legiuitorul ordinar, cu o mână impiă, a sfâșiat pactul nostru fundamental, pe care se reazemă întregul nostru sistem politic, judecătoresc și administrativ.

În fața acestor protestări, a uraganului de clamori, ce s'au ridicat în contra deciziunilor tribunalelor militare, credem de a noastră datorie de a interveni în debateri de a studia împreună cu întreaga lume juridică, din țara noastră, seriozitatea criticelor aduse judecătorilor militari și la lumina textelor constituționale, a logicei și a raționamentului, să facem ca adevărul să reiasă, în toată strălucirea lui, fixând un punct de drept deatâteaori pus în discuțiune.

Constituționalitatea Codului de Justiție Militară

Dela început, vom afirma un adevăr despre care sunt sigur că cu toții suntem de acord a-l recunoaște, ca o axiomă, care nu are nevoie de demonstrațiune. Acest adevăr este constituționalitatea justiției militare.

Legiuitorul constituțional prin art. 131 alin. 10 autoriză formal pe legiuitorul ordinar să prezinte o lege specială asupra justiției militare.

Iată dar că constituanta recunoaște legitimitatea, necesitatea și utilitatea, a două feluri de justiții: una civilă și alta militară.

Pentru ce legiuitorul constituțional a proclamat nevoea unei justiții militare și nu s'a mulțumit a supune infracțiunile militare jurisdicțiunii tribunalelor civile ordinare?

Ce motive superioare au îndemnat pe constituant să împartă societatea în două tabere: una civilă și una militară, din punctul de vedere al infracțiunilor comise de unii sau de alții ?

Răspunsul este ușor, simplu și peremptoriu.

Disciplina este sufletul armatei și, fără suflet, un organ viu încetează de a exista, devine un cadavru, ce amenință să infecteze întreaga societate.

O armată nedisciplinată, departe de a fi un instrument de ordine în Stat, un scut al apărării naționale, se transformă într'un element anarhic, într'un dizolvant al tuturor instituțiunilor, al liniștei publice și private, într'o adevărată calamitate menită a prăbuși Statul, a distruge națiunea și a o da pradă dușmanului, care pândeste ocaziunea de a o cotropi.

Așa dar, numai grija de a avea o armată solidă a silit pe legiuitorul constituțional ca să împuie legiuitorului ordinar obligațiunea de a întocmi, în cel mai scurt timp, o justiție militară.

Dacă este așa, înțelesă legiuitorul constituant ca să întărească această disciplină pe principiile articolelor 24 și 26 din Constituțiune? A voit el ca în organizarea justiției militare legiuitorul ordinar să îngăduie militarilor de a se aduna pașnici și fără arme spre a discuta tot felul de chestiuni cum se exprimă art. 26 din Constituțiune, a se concerta spre a nu asculta ordinele superiorilor, a aprecia dacă este cazul de a reprimă o răscoală, de a restabili ordinea turburată, de a se împotrivi la declararea unui război sau de a refuza să meargă în contra inamicului?

Legiuitorul constituțional prin art. 24 și 26 ar părea că garantează tuturor românilor, și prin urmare și militarilor atari întruniri, însă cu rezerva ca să nu fie ținute în local deschis.

Nu numai atât. Constituțiunea mai garantează tuturor li-

bertatea de a comunica și publica ideile și opiniile lor prin viu graiu, prin scris și prin presă. Militarii ar putea dar prin viu graiu să critice pe superiori lor, să scrie prin presă că instituțiunea armatei nu mai corespunde ideilor moderne, că armata a fost creiată pentru a asigura domnia autocrației, a despotismului, a tiraniei sau a oligarhiei, și toate acestea fără cea mai mică răspundere, dreptul fiind consacrat printr'un text categoric.

Dacă pe aceste baze a înțeles legiuitorul constituant să organizeze disciplina în armată, nu avea trebuință de o lege specială deoarece își putea atinge scopul impunând cetățenilor, liberi pe la casele lor, să se adune, ori decâteori ar fi nevoie de o forță, spre a reprimă dezordinea sau de a merge la hotare în contra dușmanului. Fosta gardă națională, pe care constituanta a înmormântat-o prin art. 121, din cauza lipsei de disciplină, ar fi fost, credem, armata ideală a unei constituante visătoare.

Fi bine, noi socotim că constituanta a fost mai înțeleaptă decât presupun unii publiciști și juriști; că, autorizând pe legiuitorul ordinar ca să organizeze armata, constituanta a înțeles să-i pună la dispozițiune și mijloacele trebuincioase. „Qui veut la fin, veut les moyens“, zice un proverb francez. Disciplina și licența sunt două noțiuni inconciliabile în armată. Legiuitorul constituant nu putea cugeta la organizarea sovietelor rusești pentru armata română. El voia o armată tare care să servească la îndeplinirea idealului secular al românilor, și prin aceasta, el exclude pe militari dela binefacerile art. 24 și 26 din Constituțiune, întrucât, prin întruniri și presă, militarul ar fi comis o infracțiune la codul penal militar.

Ni se va obiecta, poate: toate aceste considerațiuni sunt bune, dar nu sunt decât simple prezumțiuni și ca atare ele nu pot infirma niște texte atât de clare și de precise ca cele din art. 24 și 26 din Constituțiune.

Dacă legiuitorul ar fi voit să devieze dela dânsese, în ceea ce privește disciplina în armată, ar fi spus-o lămurit și astfel ar fi prevenit orice nedumerire. Până când articolele în cesiune, nu vor fi modificate, în sens restrictiv, militarii nu pot fi împiedecați de a-și manifesta opiniunile lor prin viu graiu, prin scris sau prin presă și deci tribunalele militare nu sunt competente a judeca delictelor comise prin presă și prin întruniri publice. Piară disciplina, dar să respectăm principiul. Juriul singur și exclusiv este autorizat de Constituțiune ca să judece și să pedepsească atari infracțiuni, iar nu tribunalele militare.

Răspundem: toată larma ce se face în jurul competenței tribunalelor militare în timp de război, nu provine decât dintr-o falsă concepțiune a noțiunii juridice „juriu“, căruia Constituțiunea prin art. 24 alin. 10 sau 105 îi deferă judecarea crimelor, delictelor politice și de presă. Detractorii tribunalelor militare cred că noțiunea „juriu“ nu poate fi pricepută decât în sensul că juriul trebuie să fie compus numai din civili și deci judecătorii delictelor mai sus menționate nu ar putea fi decât jurații organizați în condițiunile prevăzute în codul de procedură penală civilă (ordinară).

Eroare gravă. Legiuitorul constituant nu a definit prin nici un text cuvântul „juriu“, nici organizațiunea acestui juriu, nici capacitatea și celelalte condițiuni ce juriul trebuie să îndeplinească.

Toate aceste amănunte, Constituantul le-a abandonat înțelepciunii legiuitorului ordinar, căruia i-a lăsat sarcina de a aplica principiul judecății prin juriu, cum ar găsi că este mai bine spre a chezașui distribuțiunea unei justiții bune și imparțiale.

Așa fiind legiuitorul ordinar, organizând justiția militară, a putut să instituie și în adevăr a institui în interesul disciplinei, — pentru judecarea crimelor, delictelor politice și

de presă comise de militari, — un juriu pe baze diferite de acelea ale juriului civil și, prin aceasta, nu ar putea fi învinuit că a violat principiul înscris în art. 105 din Constituțiune.

Din momentul în care Constituțiunea, prin art. 131, a autorizat creierea unei justiții militare, a autorizat implicit și crearea unui juriu militar, adică a unui tribunal compus din militari care întrunesc anume condițiuni, luați din rândurile armatei în mod periodic și desemnați a judeca după anumite liste.

De ce jurații militari ar fi mai puțin apti de a judeca decât jurații civili? Nu sunt și ei cetățeni ca cei civili? Oare slăbiciunile omenesti sunt mai mari la militari decât la civili? Mai multe garanții de independență, de moralitate, de imparțialitate prezintă jurații civili decât cei militari? De sigur că nu și în tot cazul, inferioritatea juriului militar nu ar fi viciu constituțional al instituțiunii Tribunalului militar, ci o imperfecțiune susceptibilă de ameliorare pe căile legislațiunii ordinare.

Conchidem dar că tribunalele militare așa cum sunt organizate nu sunt decât niște Curți cu jurați și deci principiul judecății prin juriu a delictelor politice și de presă comise de militari este respectat. Ca și comisiunile juraților, judecătorii lor prestează jurământul că vor judeca fără ură, fără părtinire, fără favoare, fără nici un interes direct sau indirect, că vor decide în conștiință curată și după intimă convicțiune. Nici o deosebire, prin urmare, între jurații civili și cei militari, decât poate în denumirile de Curte cu jurați și Curte marțială sau tribunale de război.

A! vor exclama apărătorii justiției civile, jurații militari, în general, sunt mai severi decât cei civili. Acești din urmă sunt mai înclinați spre indulgență, milă și iertare, pe când militarul este mai aspru, mai inexorabil pentru justițiabili.

Jurații civili judecă în număr de 12, pe când tribunalele militare sunt compuse în general de 5 judecători.

Toate aceste mici deosebiri de întocmire, nu au nici o importanță juridică. Numărul judecătorilor și severitatea lor sunt cestiuni ce nu pot creea distincțiuni radicale între cele două feluri de juriu: civile și militare.

Nu totdeauna numărul cel mare al judecătorilor este garanția unei bune judecăți, nici indulgența — temelia dreptății, la care omenirea aspiră pentru a asigura restabilirea ordinei și reprimarea crimelor și delictelor.

Dacă bunătatea este una din fețele justiției, adeseori severitatea este suprimarea multor rele de care suferă o societate.

Totul este cestiune de cumpănire și de chibzuință.

O obiecțiune posibilă

Ireductibili apărători ai juriului civil ar putea obiecta că mai este încă o deosebire fundamentală între jurații civili și militari.

Jurații civili sunt numai judecătorii faptului, nicidecum ai dreptului. Ei răspund prin „da“ sau „nu“ la întrebările formulate de președintele Curții cu jurați, dar nu aplică pedeapsa. Legea îi oprește de a se ocupa de raportul între faptele recunoscute constante și dreptul penal.

Nu este tot așa cu juriul militar sau tribunalul militar. El este judecătorul faptului și al dreptului. El recunoaște și culpabilitatea acuzatului, și-i aplică și pedeapsa. Aceste două juriuri nu trebuiesc dar confundate.

Așa este, recunoaștem, însă de aci nu trebuie să deducem că juriul civil este constituțional, pe când cel militar neconstituțional.

Legiuitorul constituțional vorbind de juriu, nu-i mărginește cercul lui de competență, nu zice că va judeca numai în fapt, dreptul fiind de atribuțiunea judecătorilor de profesiune, a

Curții propriu zisă. Distincțiunea între fapt și drept a făcut-o legiuitorul ordinar.

Acest legiuitor a crezut că ar fi puțin garantată justiția aceasta populară, dacă judecătorii improvizați ai juriului ar judeca și în drept. Nu i se păreau acești judecători atât de apți ca să priceapă și să aplice niște texte de lege pe cari nu le cunosc, nefăcând studii speciale și apoi era și tradiția franceză.

Cu toate acestea nimic nu ar fi împiedicat pe legiuitorul ordinar ca să recunoască juriului plenitudinea dreptului de a judeca și în fapt și în drept.

Cine ar îndrăzni să strige că legiuitorul ordinar ar viola Constituțiunea, când ar proclama pe judecătorii Curții cu jurați, sau cel puțin pe președintele său ca jurați de drept, și împreună cu ceilalți jurați, ar examina faptele și ar aplica pedepse? Cine ar critica din punctul de vedere constituțional, pe legiuitorul care ar atribui numai juriului, astfel cum este organizat astăzi, depline puteri de a recunoaște faptele și a aplica pedepsele?

Separățiunea judecății faptului și a dreptului nu este de esența juriului.

În Anglia, juriul proclamă și faptul și pedeapsa. Discuțiunea înaintea juriului Englez este întreagă. El poate, cu bunul simț, să aprecieze faptul și să cântărească și pedeapsa.

La noi, legiuitorul ordinar a conferit juriului militar sau tribunalului militar, ambele atribute și, prin aceasta, nu s'a abătut dela nici un text de lege constituțional.

Prin urmare, tribunalul militar, ca și juriul civil, poate judeca delictele politice, de presă și crimele imputate militarilor sau asimilaților militari.

Un ultim argument

Întreaga noastră argumentare de până acum, am întemeiat-o pe natura constituirii tribunalelor militare, pe intențiunea prezumată a legiuitorului constituțional, pe motive de rațiune de Stat și pe considerațiuni de înaltă ordine socială, pe baza cărora am crezut că se rezimă instituțiunea tribunalelor militare.

Dacă toate aceste argumente nu sunt suficiente spre a dezarma pe cei cari contestă competența tribunalelor militare, vom fi nevoiți să recurgem la textele constituționale, care confirmă teza ce noi susținem, adânc convins că aceste texte vor pune capăt discuțiunii aprinse la care a dat loc controversa, ce s'a produs la baza justiției militare și în presă, care a îmbrățișat tema de apărătorii inculpaților.

Să presupunem că tribunalele militare în compunerea lor nu reflectă imaginea juriului prevăzut de art. 105 din Constituțiune, după cum credem noi că am învederat; că judecătorii tribunalelor militare sunt niște creaturi ale omnipotenței Ministerului de războiu, sau ale înaltului comandament; că ar fi niște judecători permanenți cari văd dela început într'un prevenit un vinovat, din cauza îndelungatei lor misiuni de a judeca și că apărarea ar fi nevoită să lupte, cu multă trudă, spre a gonii din mintea judecătorilor ideea de vinovăție preconcepută de dânsii, cu un cuvânt, că judecătorii ar avea cusururi, cari îi fac suspecti de parțialitate și de supunere oarbă față de șefii lor.

Ei bine, admitând că aceasta ar fi adevărat, neîndoios este că aceștia sunt judecătorii cărora legiuitorul constituțional le-a încredințat competența de a judeca crimele prevăzute de codul penal militar, în timp de pace și în timp de războiu. **Dura lex sed lex.** Art. 18 din Constituțiune este clar în această privință.

Pedeapsa cu moartea, zice acest articol, nu se va putea reînființa afară de cazurile prevăzute de codul penal militar în timp de războiu.

Din acest text constituțional, cum vedem, se degajează două idei: 1) Că tribunalele militare singure judecă crimele prevăzute de codul penal militar și, 2) Că, prin excepțiune, aceste tribunale pot aplica pedeapsa cu moarte, în timp de războiu, pentru crime.

Iată dar niște crime pe cari nu le judecă jurații cum glăsuște art. 105 din Constituțiune ci niște tribunale ordinare. Iată o excepțiune la principiul juriului înscris în art. 105 din Constituțiune.

Făcut-a legiuitorul vreo selecțiune între crimele prevăzute și penate de codul penal militar și să zică: numai cutare fel de crime vor fi judecate de tribunalele militare, iar celelalte de tribunalele civile? Nu, toate crimele cari sunt prevăzute în codul penal militar, sunt de competența tribunalelor militare, oricare ar fi mijloacele prin care ele ar fi fost perpetrate.

Crima de spionaj, de trădare, de intimidare a armatei, prin strigăte publice, prin presă, prin manifeste răspândite în public sau între rândurile soldaților, toate câte sunt prevăzute și calificate de codul penal militar, sunt de competența tribunalelor militare, cari pot aplica chiar pedeapsa cu moarte în timp de războiu.

Constituțiunea, prin art. 18, lasă în sarcina conștiinței și onoarei tribunalelor militare datoria de a apăra Statul. Constituțiunea și ordinea publică, în timp de războiu, pe calea justiției, după cum trupele de luptă au datoria de a apăra aceste bunuri pe calea armelor. „**Salus republicae suprema lex esto**”, ziceau Romanii în timpuri de grea cumpănă pentru existența Statului.

Ceeace la Romani era în conștiința publică, la noi e recunoscut și proclamat prin legi, cărora toți suntem datori ascultare și supunere, oricât de aspre și de cinice ni s'ar părea.

Concluziunea logică și legală este, așa dar, că Constituțiunea autoriză tribunalele militare să judece crimele prevăzute și penate de codul penal militar, oricare ar fi felul constituirii organice a acestor tribunale.

Cine este justițiabil de tribunalele militare?

Am zis și o repetăm. Numai legiuitorul ordinar are dreptul de a trage limita despărțitoare între justițiabili tribunalelor civile, oricare ar fi ele, și între justițiabili tribunalelor militare.

Sunt justițiabili militari acei pe cari Codul de Justiție militară îi declară militari sau asimilați militari. Toți cei cari nu intră în cadrul justițiabililor militari, sunt civili și justițiabili de tribunale civile.

Care este criteriul după care se conduce legiuitorul ordinar spre a caracteriza pe militar sau pe asimilatul militar?

Nici unul altul decât interesul social, interesul disciplinii și întăririi elementului militar.

Afară de elementul militar, legiuitorul a asimilat cu militarii pe o mulțime de civili, pe cari, din cauza atingerii, contacturii, legăturilor, raporturilor ce le au cu armata, în timp de pace și, mai cu seamă, în timp de război, i-a asimilat cu militarii și i-a supus, pentru greșelile și infracțiunile lor, la pedepsele prevăzute și dictate în contra militarilor propriu ziși.

Numărul acestor asimilați este nemărginit.

Funcționarii civili din birourile Ministerului de război, cărăușii, antreprenorii, telegrafistii, funcționarii drumurilor de fier, spionii, trădătorii, prizonierii, oricare ar fi calitatea și originea lor, cari lucrează în contra ordinii publice, a Constituțiunii și a siguranței Statului, sunt asimilați cu militarii și, ca atare, judecați de tribunalele militare, pentru crimele prevăzute de codul penal militar.

Tot asemenea și civili cari nu au alt raport cu militari decât aceia de a-i spiona, a-i corupe, a-i intimida, a îi îndemna să se abată dela îndatoririle lor militare spre a slăbi și anihila puterea de rezistență a Statului, în timp de război. Toți aceștia sunt justițiabili de tribunalele militare, prin codul de justiție militară, prin diferite legi speciale, ce au intervenit mai înainte și în timpul războiului.

Făcând parte din această categorie de asimilați, acești justițiabili nu pot excipa de calitatea lor de civili spre a scăpa de rigorile legilor militare, pentru că niciun text din Constituțiune nu oprește pe legiuitorul ordinar de a atribui calitatea de asimilat militar unor anumite categorii de civili, cari lucrează în contra siguranței armatei.

Ce a făcut legiuitorul dela 14 August 1916, care a alcătuit legea stării de asediu? Nu a făcut altceva decât a uzat de mandatul dat de art. 131 din Constituțiune de a organiza justiția militară. A examinat codul penal militar existent până atunci, a complectat lacunele ce el prezenta pentru apărarea intereselor armatei, a Constituțiunii, ordinei publice și a Siguranței Statului și, în consecință, a mai adăugat, la numărul asimilaților militari, o categorie de civili cari prin atitudinea lor ar vătăma mișcările armatei, ar înlesni invaziunea dușmanului și pe toți i-a trimis înaintea tribunalelor militare, spre a judeca și reprima crimele săvârșite de dânsii.

Nimic mai corect și mai constituțional din partea legiuitorului legii stării de asediu.

În zadar deci sunt toate lamentațiunile, toate criticele aduse acestei legi, din punct de vedere constituțional. Nu s'a călcat nici un principiu constituțional. Nu s'a violat, poate, decât impunitatea de care ar voi să se bucure mâniații condeiului și ai cuvântului, cari nu se sfiesc în timp de război de a aduce contribuțiunea lor operei dușmanului, prin defăimări și delațiuni, pe cari dușmanul le primește cu bunăvoință, dar cu surâsul desprețuitor, meritat de toți cei cari și uită îndatoririle elementare ale patriotismului.

Concluziuni

Intemeindu-ne dar, pe toate considerațiunile de interes general, de ordine publică, pe principiile constituționale, pe intențiunea prezumată a legiuitorului constituțional, mai sus expuse, conchidem că imputările aduse legiuitorului stării de asediu sunt lipsite de fundament, că nici un principiu din Constituțiune nu s'a violat prin promulgarea legii din 14 August 1916 și că între această lege și Constituție există o deplină armonie.

QUIDAM

2. — A doua chestiune supusă pentru prima oară hotărârii Curții supreme este aceea de a se ști dacă chestiunea nemotivării hotărârilor judecătorești ca mijloc de casare este de ordin constituțional sau este lăsată pe seama legiuitorului ordinar.

Inalta Curte argumentează temeinic că această chestiune nu este de ordin constituțional și ca consecință nu poate avea acest caracter nici mijlocul de casare contra hotărârilor instanțelor militare, întemeiat pe nemotivare în chestiunile de incompetență a acelor instanțe.

Un argument tot așa de peremptoriu, ca și cele din cuprinsul deciziunii, pentru motivarea soluțiunii Inaltei Curți, l'a adus d. primpreședinte al Curții supreme în analiza pe care a făcut-o acestei jurisperdențe prin discursul de deschidere a noului an judecătoresc. D-sa remarcă cu drept cuvânt că întrucât afacerea nu putea fi în nici un caz trimisă instanțelor

civile din cauză că, în stare de asediu, consiliile de război judecă și pe civili, astfel că omisiunea consiliului de a motiva nu apare ca esențială, ar fi fost de prisos să se caseze hotărârea consiliului pentru nemotivarea competenței.

Deciziunea instanței supreme va servi de temelie însăși existenței jurisdicțiunii speciale militare în vremuri anormale.

C. G.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U.

Audiența dela 20 Septembrie 1934

Președenția d-lui D. VOLANSCHI, Prim președinte

Aristide Alexandrescu cu Ministerul de Justiție

Decizia nr. 25 Dosar nr. 125/984

Neconstituționalitate. Excepții ridicate pe cale de apărare înaintea Secțiunilor Unite. Admisibilitate dacă sunt în legătură cu chestiunea constituționalității și dacă nu prejudică fondul. Art. 29 din legea Curții de Casație, art. 103 din Constituție și art. 140 din legea de organizare judecătorească.

Conform principiilor generale de procedură, nu se poate tăgădui părții câștigătoare, dreptul de a invoca pe cale de apărare, înaintea Secțiunilor Unite, excepțiile de natură a face inutilă examinarea chestiunii de neconstituționalitate, dacă hotărârea definitivă se menține pe considerațiuni independente de textul de lege atacat ca neconstituțional.

Art. 29 din legea Curții de Casație, care stabilește procedura de urmat cu privire la judecarea chestiunii de neconstituționalitate, dată prin art. 103 din Constituție numai în căderea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți, nu ridică acestei instanțe speciale dreptul de a examina asemenea excepții; ele însă pot fi cercetate numai dacă sunt în directă legătură cu chestiunea neconstituționalității și dacă nu prejudică asupra fondului procesului a cărui rezolvare rămâne instanțelor respective.

Deci când deciziunea recurată se sprijină pe dispozițiile art. 140 din legea organicării judecătorești, din 1931, nu se poate contesta recurentului interesul și dreptul de a ataca acest text ca neconstituțional.

S'a ascultat recurentul prin av. H. Aznavorian și intimatul prin av. Ulise Vasilescu.

Curtea,

Asupra recursului în neconstituționalitate de față; Având în vedere deciziunea atacată, din care rezultă că recurentul Aristide Alexandrescu, fost consilier al Inaltei Curți de Casație, întemeindu-se pe dispozițiunile art. 998 și urm. c. c. a intentat acțiune după dreptul comun în contra intimatului Statul Român, reprezentat prin Ministerul de Justiție, cerând plata sumei de 500.000 lei drept daune, pentru că pe temeiul art. 140 din legea de organizare judecătorească, astfel cum a fost modificat la 4 Aprilie 1931, a fost trecut la retragere din oficiu pentru regularea drepturilor la pensie, la vârsta de 68 ani, în loc de 70, cum avea dreptul;

Că, Tribunalul Ilfov s. I-a, judecând în primă instanță, a respins ca nefondată această acțiune, iar apelul făcut de recurent în contra sentinței tribu-

lui, a fost respins de Curtea din București s. II-a, ca nefondat, prin decizia nr. 85 din 1934, în contra căreia reclamantul a introdus recursul de față, care fiind repartizat la s. I-a a Inaltei Curți, recurentul a cerut, în ședința dela 25 Mai 1934, să fie trimis înaintea Secțiunilor Unite, deoarece este sprijinit numai pe motivul neconstituționalității textului de lege pe baza căruia a fost prematur pus în retragere, cerere la care reprezentantul intimatului nu s'a opus, dar și-a rezervat dreptul de a ridica înaintea Secțiunilor Unite excepțiunile ce are de făcut în cauză;

Că, astăzi, reprezentantul Ministerului intimat a ridicat incidentul că acest recurs în neconstituționalitate este lipsă de interes, deoarece deciziunea Curții de fond se menține pe împrejurarea că ilegalitatea punerii în retragere din oficiu a recurentului, care este faptul generator al daunelor pretinse de dânsul, nu mai poate fi pusă în discuțiune, întrucât o asemenea chestiune nu putea fi examinată decât pe temeiul unei acțiuni în contencios, care să constate ilegalitatea acestui act, acțiune care trebuia introdusă în termenul prevăzut de legea contenciosului, ceea ce recurentul nu a făcut și este decăzut din dreptul de a mai face;

Că, în combaterea acestui incident, recurentul a ridicat în prim rând obiecțiunea că el nu poate fi examinat de către Secțiunile-Unite, sezise ca judecarea unei chestiuni de neconstituționalitate, competența acestei instanțe speciale fiind mărginită prin art. 29 din legea organică a Curții de Casație, numai la constatarea neconstituționalității, iar în fond a susținut că el este neîntemeiat;

Considerând că, deși înaintea Secțiunilor-Unite ale Curții de Casație, sezise ca instanță specială de neconstituționalitate, nu se pune în discuțiune, în cazul când procesul este judecat definitiv chiar și în Casație, valoarea deciziunii date în cauză, ci numai valoarea legii pe care se sprijină această deciziune, este însă neîndoios că soluțiunea cu privire la chestiunea de neconstituționalitate are efect asupra deciziunii definitive, intervenită în cauză, ea urmând a fi anulată dacă se decide că legea pe care se sprijină calcă un principiu de ordin constituțional;

Că, de aci rezultă că nu se poate tăgădui părții câștigătoare dreptul, conform principiilor generale de procedură, de a invoca pe cale de apărare, înaintea Secțiunilor-Unite, excepțiile de natură a face inutilă examinarea chestiunii de neconstituționalitate, dacă hotărîrea definitivă se menține pe considerațiuni independente de textul de lege atacat ca neconstituțional;

Că, art. 29 din legea organică a Inaltei Curți, care stabilește procedura de urmat cu privire la judecarea chestiunii de neconstituționalitate, dată prin art. 103 din Constituție numai în căderea Secțiunilor-Unite ale Inaltei Curți, nu ridică acestei instanțe speciale dreptul de a examina asemenea excepții;

Că, însă, ele pot fi cercetate numai dacă sunt în legătură directă cu chestia neconstituționalității și dacă nu prejudică asupra fondului procesului, a cărui rezolvare rămâne rezervată instanțelor respective;

Considerând că, în speță, deciziunea atacată, sprijinindu-se pe dispozițiunile art. 140 din legea de organizare judecătorească, astfel cum au fost modificate la 4 Aprilie 1931, nu se poate contesta recurentului interesul și dreptul de a ataca acel text de lege ca neconstituțional și a obține declararea lui ca atare, lăsând cu acest chip instanțelor de fond puțința de a

examina temeinicia acțiunii sale și cuantumul daunelor;

Că fiind pe deplin justificat interesul și dreptul recurentului, este inutil a mai cerceta susținerile intimatului că recursul de față ar fi lipsit de interes; că această soluție se impune cu atât mai mult cu cât acele susțineri sunt strâns legate cu fondul procesului și n'au raport direct cu chestia de neconstituționalitate, singura de care — potrivit art. 29 din lege — trebuie să se ocupe Inalta Curte în Secțiunile-Unite;

Că, astfel fiind, incidentele ridicate de intimat fiind neîntemeiate, se resping.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 2 Iulie 1934

Președenția d-lui VESP, ERBICEANU, consilier

Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Elena T. Dumitrescu și a.

Decizla nr. 1312. Dosar nr. 2610/933

Legea agrară. Schimb de terenuri consimțit de Ministerul de domenii. Revenire. Dacă aceasta constituie un act administrativ de autoritate sau de gestiune. Competință..

1.—*Diversele măsuri, dispozițiuni sau ordine, eminate dela organele Ministerului de domenii, în scopul aplicării reformei agrare constituiesc acte administrative de autoritate, iar nu acte de gestiune, căci ele lucrează ca organe de putere publică administrativă însărcinate cu executarea unor dispozițiuni legale, iar nu ca reprezentante de drepturi patrimoniale, ori ca administratoare de bunuri private ale Statului.*

2.—*Terenurile destinate pentru împroprietărire, deși legea le consideră pentru moment trecute în proprietatea Statului, însă ele nu fac parte din patrimoniul său privat, ci au o destinație specială și bine determinată, de a se atribui celor îndreptățiți prin intermediul organelor de autoritate.*

În speță, Ministerul de domenii, putea pe cale de deciziune sau ordine, să suspende, sau mai exact, să împiedice efectele unui schimb hotărît de el, ca organ de autoritate publică și ca atare actul revenirii asupra schimbului constituie un act administrativ de autoritate de competența instanței de contencios.

S'a ascultat d. avocat Lăzărescu în dezvoltarea motivelor de casare, iar d. avocat Sescioreanu în combaterea lor.

Curtea,

Având în vedere că din decizia supusă recursului se constată că d-na Elena T. Dumitrescu și Constănța colonel Em. Săvoiu, au intentat acțiune în contencios administrativ în contra Ministerului de agricultură și domenii pentru a se anula ca ilegal dat ordinul nr. 229.467 din 2 Noembrie 1932, prin care li s'a comunicat că s'a revenit asupra schimbului de teren, care privea o porțiune de 5.4 ha. din moșia Logrești-Birnici, jud. Gori, ce fusese aprobat de Minister cu ordinul nr. 217.829 din 1931

Că, Curtea de apel Craiova s. I a admis acțiunea și a anulat ordinul nr. 229.467, prin care s'a revenit asupra schimbului și obligă prin Ministerul de agricultură și domenii să plătească reclamantului 2.000 lei cheltueli;

Că, pentru a decide astfel, Curtea, examinând în prealabil natura juridică a actului prin care Minis-

terul a revenit asupra schimbului ce aprobase, decide că această revenire constituie un act administrativ de autoritate, iar nu de gestiune, de oarece schimbul nu se făcea de Ministerul de agricultură în interesul său, ci pentru un interes economic național, pentru ca moșiile să fie mai bine exploatate: că în fond Curtea constată că acțiunea este întemeiată, de oarece schimbul a fost admis de Minister cu îndeplinirea tuturor formelor legale și terenul a trecut în proprietatea reclamantelor, așa că nu mai putea Ministerul să-l anuleze decât printr'un act ilegal dat.

Având în vedere motivele I și II de casare astfel formulate:

I. Rea aplicațiune a legii contenciosului administrativ, exces de putere, în sensul că, deși am ridicat înaintea Onor. Curții de apel excepțiunea de inadmisibilitate a acțiunii de contencios administrativ, pe motivul că actul Ministerului de a nu executa un schimb intervenit între acesta și d-nele reclamante, constituie un act de gestiune, iar nu unul de autoritate, totuși Curtea de apel prin rea aplicațiune a art. 1 din legea contenciosului administrativ, consideră actul Ministerului ca un act abuziv de autoritate.

II. Rea aplicațiune a dispozițiilor art. 1, 2, 77 și 78 din legea agrară, exces de putere, în sensul că în conformitate cu dispozițiunile textelor de lege aci enumerate, terenul expropriat pentru cauză de utilitate națională, intră în proprietatea Statului, iar Statul prin vânzare sau schimb, face un act de gestiune ca proprietar al acestor terenuri, iar nu un act administrativ de autoritate.

Din actele din dosare se constată că Ministerul de agricultură și domenii, în urma cererii reclamantelor, făcută prin petițiunea înreg. la nr. 5761 din 1929 au făcut înaintea Comitetului Agrar o cerere de schimb de terenuri proprietatea lor,—preînd reclamantele,—cu o porțiune din terenul expropriat pentru comasare.

Asupra acestei cereri, Comitetul Agrar, prin avizul nr. 165 din 1929, admite schimbul. Este de remarcat dela început, că din actele dela dosar rezultă că terenul oferit în schimb, nu era teren arabil și în majoritate râpe și terenuri necultivabile, iar raportul inspectorului domeniilor asupra acestei chestiuni, nu arată realitatea, Ministerul de domenii, înțelegând totuși să se execute schimbul în necunoștință asupra situațiunii de fapt, s'a isbit de refuzul sătenilor, constatat prin nenumărate acte administrative, aflate la dosar.

În această situațiune și în baza avizului consiliului de avocați ai Ministerului, Ministerul a decis să sancționeze actele administrative de autoritate făcute cu călcarea legilor și regulamentelor. Schimbul intervenit între reclamante și Minister pe baza dispozițiilor legii agrare, constituie de sigur o convențiune între părți. După cum oricare din părți într'o convențiune poate să refuze îndeplinirea obligațiilor sale, făcând prin aceasta un act unilateral de voință. Tot astfel în cazul de față, pentru motive cari privesc pe Minister și cari de altfel reies cu prisosință din actele dela dosar acesta nu mai voește să-și execute obligațiunea sa. Ar fi să se denatureze cu totul caracterul legii contenciosului administrativ și să se sotoarne toate principiile în materie de convențiune, dacă s'ar admite ca pe calea aceasta excepțională a contenciosului, un refuz al unei autorități de a executa dispozițiunile unei convențiuni, ar putea fi atacate pe baza legii contenciosului administrativ.

Din acest punct de vedere, desigur, Onor. Curte a făcut o rea aplicațiune a legii contenciosului administrativ întru cât acțiunea era inadmisibilă.

Din dispozițiunile art. 1, 2, 77, 78 și altele din legea agrară, reiese neîndoiios că terenul expropriat conform acestei legi, a intrat în proprietatea Statului, care urmează a-l da celor în drept, conform cu dispozițiunile acestei legi. Vânzarea și schimbul sunt atribuții ale dreptului de proprietate și numai prin această simplă enunțare se poate deduce că în speță este vorba de exercitarea unui drept patrimonial și prin urmare de gestiune a patrimoniului Statului și Ministerul de domenii refuzând să execute obligațiunile schimbului și-a exercitat un drept al său care însă este supus cenzurei instanțelor de drept comun.

Din acest punct de vedere numai printr'un exces de putere și rea interpretare a spiritului legii agrare, Curtea de apel a putut să admită acțiunea reclamantelor.

Având în vedere că în principiu, diversele măsuri, dispozițiuni sau ordine emanate dela organele Ministerului de domenii în scopul aplicării reformei agrare, constituie acte administrative de autoritate, iar nu acte de gestiune, de oarece zisele organe intervin și lucrează în atari cazuri, ca organe de putere publică administrativă, însărcinate cu executarea unor dispozițiuni de lege, iar nici decum ca reprezentante de drepturi patrimoniale și nici ca administratoare a bunurilor private ale Statului sau ale instituțiilor pendinte considerate ca persoane morale: că, în ade-văr, bunurile, în privința cărora se iau asemenea dispozițiuni, adică terenurile destinate pentru împroprietărire, în urma exproprierii conform legii agrare, deși legea le consideră pentru un moment, ca trecute în proprietatea Statului, și aceasta numai ca mijloc „de a se ajunge la scopul urmărit și dictat de înalte considerațiuni de ordine socială, de a spori întinderea proprietății rurale țărănești. — ele însă nu fac parte din patrimoniul privat al Statului, după cum sunt, de exemplu, bunurile ce el dobândește prin cumpărare, prescripțiune, legat, ci au o destinațiune specială și bine determinată, aceea de a se atribui celor îndreptățiți, prin intermediul organelor de autoritate instituite de lege;

Considerând că, în speță, Ministerul de domenii, dispunând prin organele sale competente, în conformitate cu legea pentru reforma agrară, schimbul de terenuri cerut de intimat și executând de fapt acest schimb prin Consilieratul Agricol, el s'a comportat ca organ de autoritate, îndeplinind o misiune socială, iar nu ca parte contractantă, sau reprezentant de drepturi patrimoniale;

Că, revenind apoi pe cale de deciziuni și ordine, și suspendând, sau mai exact împiedicând efectele schimbului hotărât, el n'a putut lucra decât în ocaieși calitate, ca organ de autoritate publică și deci actul revenirii și suspendării schimbului constituie un act administrativ de autoritate de competența instanțelor de contencios administrativ de a fi judecat, iar nu un act de gestiune;

Că, dar, Curtea de apel decizând în sensul celor de mai sus, prin aceasta a dat o justă aplicare textelor de lege, fără ca să comită vre-un exces de putere, așa că motivele I și II de casare sunt nefondate.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge ca nefondat recursul, etc.

JURISPRUDENȚA STREINĂ REZUMATĂ

CURTEA DE APEL DIN PARIS

— 28 Februarie, 1934 —

Creditorul gagist se poate opune la urmărirea făcută de alți creditori asupra lucrului remis în gaj? Soluție negativă.

Art. 2073 cod. civ. fr. (1686 cod. civ. rom.), care conferă creditorului gagist dreptul de a fi plătit cu privilegiu înaintea altor creditori, nu-i privează totuși pe aceștia din urmă de a vinde obiectele date în gaj. li rămâne numai creditorului gagist de a exercita privilegiul său asupra prețului provenit din vânzare. (*Din Rev. trim. de dr. civ. nr. 3 din 1934, pag. 646*).

NOTĂ. — Creditorul gagist nu are numai dreptul de preferință asupra prețului ieșit din vânzarea gajului. El are și un drept de retenție asupra lucrului. Pe baza acestui drept el se poate opune la revendicarea lucrului dat în gaj.

Acest drept îl îndreptățește pe creditorul gagist să se opună și la vânzarea lucrului de către alți creditori?

Decizia mai sus rezumată arată că creditorul gagist nu se poate opune la această vânzare. El nu ar avea motiv să se plângă de vânzare. Asupra prețului ieșit din vânzare se despăgubește mai întâi acest creditor.

Creditorul gagist are preferință asupra prețului rezultat din vânzare.

Soluția aceasta, după cum se arată în unii autori, și după cum observă și d. H. Solus în revista mai sus indicată, necesită un corectiv. Și anume, se permite creditorului gagist, când nu este despăgubit de creanța sa, să refuze desezisarea sa de lucru. Căci creditorul gagist nu are numai dreptul de preferință. El are și dreptul de retenție. Acest drept face ca creditorul gagist să se poată opune la desezisare, când prețul ieșit din vânzare este un pret care nu poate să-l mulțumească.

Din cele expuse, rezultă că creditorii pot să urmărească un lucru aflat în gaj. Dar la această urmărire ei trebuie să aibă toată atenția, ca să rezulte un pret, care să mulțumească pe creditorul gagist. Dacă nu rezultă un astfel de pret, creditorii se pot aștepta la invocarea dreptului de retenție din partea creditorului gagist. Pentru a nu libera lucrul.

H. UDREA
Magistrat

E R R A T A

În adnotațiunea d-lui Vintilă Dongoroz, publicată în Curierul Judiciar Nr. 4, dintr-o greșală de culegere s'au omis la pag. 60 prima coloană, rândul 20 de sus în jos pasagiul: „apelul ministerului public fiind admis și majorându-se pedeapsa” după care urmează „inculpatul neglijează” etc.

În seara de 24 Ianuarie curent d. Gr. Trancu-Iași, fost ministru, membru în comitetul nostru de redacție, a fost sărbătorit, printr'un banchet, prezidat de d. Ministru dr. Costinescu, la Athénée Palace, pentru activitatea sa de 50 ani de viață publică.

A apărut Tabla de Materii a CURIERULUI JUDICIAR și a JURISPRUDENȚEI GENERALE pe anul 1934.

Costul lor este câte 100 lei ca și cele din anii trecuți și se vând numai abonaților la curent cu plata abonamentelor, abonamente cari, cum s'a mai anunțat, s'au redus, cu începere dela 1 Ianuarie 1935, la câte 600 lei anual, în loc de 700 lei cât fusesse.

A apărut:

CONTRIBUȚIUNI CRITICE LA ELABORAREA CODULUI CIVIL UNIFICAT, de Victor Hilard, avocat. Prețul 40 lei.

REGULAMENTUL PENTRU ORGANIZAREA ȘI EXECUTAREA SERVICIULUI DE PREDAREA CITĂȚILOR ȘI COMUNICAREA ACIELOR DE PROCEDURĂ PRIN INTERMEDIUL POȘTEI, sub nr. 541. Prețul 30 lei.

LEGEA SUSPENDĂRII EXECUȚIILOR SILITE IMOBILIARE, din Dec. 1932, adnotată și comentată, doctrină, desb. parlamentare de d-nii I. Gr. Periețeanu și Alfred Fulga, avocați. Prețul 60 lei. Exempl. pe velină, 80 lei.

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ, datorii eminentului nostru colaborator E. Cristoforeanu, avocat, doctor în drept dela Roma. Această operă de mare actualitate umple un gol adânc simțit în practica judiciară prin valoarea materialului doctrinar și jurisprudențial ce oferă. În anexe legea și regulamentul contractelor de muncă și legea jurisdicției muncii. Un volum de peste 400 pagini. Prețul 200 Lei.

CATRE D-NII ABONAȚI

Rugăm stăruitor pe domnii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorului nostru Mihail Stama, singurul împuternicit pentru provincie, D-l. C. Petculescu fiind pentru Capitală, și a binevoi să trimeată achitarea abonamentului prin mandat poștal direct la Administrația Revistei „CURIERUL JUDICIAR” București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului poștal, abonamentul datorat partida No....